

УДК 78.071.1(477.53)(092)

КОМПОЗИТОР СЕРГІЙ ГОРЮНОВИЧ: МУЗИКАНТ І КУЛЬТУРНИЙ ДІЯЧ**Полянська Г.М.**

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Досліджено творчий шлях композитора, імпровізатора-піаніста і культурного діяча Сергія Горюновича. Прослідковано становлення особистості, боротьбу за власний шлях у мистецтві і неординарні результати діяльності українського музиканта. Сольна джазова імпровізація, ансамблеве музикування, хорова творчість, музична педагогіка і реалізовані суспільні проекти складають мозаїку його життя. Діяльність сучасного артиста протікає у різних географічних вимірах: Польща, Німеччина, країни колишнього СНД. Музичні проекти завойовують інтернет-аудиторію.

Ключові слова: Сергій Горюнович, джазова імпровізація, ансамблеве музикування, хорова творчість, обробки народних пісень, музичні хорові колективи, мистецькі проекти.

Постановка проблеми. Дослідження здобутків чи загалом творчості будь-якого «маститого» діяча починаються з пошуків джерел його унікальності. Знайшовши, бодай крихти з описів дитячих чи студентських років, щиро дякуєш авторам, що свого часу не пропустили перших кроків (вчинків, відкриттів) людини, яка пізніше уславила свій край, сферу діяльності, галузь творчості... Інформація «від автора», зафіксована за його життя, відгуки сучасників, оцінки очевидців є основою для майбутніх досліджень та історичних висновків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про піаніста-імпровізатора, джазового музиканта Сергія Горюновича пишуть давно. Ще 2004 року його згадала одноосібною статтею «Українська енциклопедія джазу» В. Симоненка. Не забуває його і місцева преса Кременчука, Білої церкви, Черкас – українських міст, де регулярно відбуваються джазові зустрічі і фестивалі, часто згадує журнал «Джаз» (С. Климчук, С. Ляшенко, А. Мартинов), а віднедавна заговорили й інтернет-джерела. Кілька згадок про нього, вміщені в часописах «Імідж сучасного педагога», «Рідний край», належать авторові даної публікації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дана стаття подає узагальнену інформацію про різноманітну діяльність музиканта, що наближається до 57 сходинки життєвого шляху.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є узагальнення тридцятилітнього доробку музиканта і суспільного діяча.

Виклад основного матеріалу. Його батько був військовим офіцером, а мати – швачкою, що «творила» розкішні жіночі вбрання. По лінії батька рід мав білоруське коріння, материнський рід – латиське. Рідний брат бабусі композитора – Ян, був професійним музиком. Він грав на домрі і підчас війни виступав у складі квартету ім. В. Андреева. Дід по матері – Степан Макарович Супрун – українець, родом з Кременчука. Батьки майбутнього музиканта познайомилися у 1947 році на Західній Україні і після демобілізації у 1956 також переїхали до наддніпрянського міста. Тут, 11 липня 1960 року і народився Сергій Горюнович. Музикою він почав займатися з 6 років. Постійно слухаючи мамині пісні, хлопець намагався їх повторювати. Батьки, помітивши музичні здібності хлопця, запросили для

навчання гри на фортепіано домашнього вчителя – Людмилу Петрівну Бережну.

Семи років юний музикант вступає до Кременчуцької дитячої музичної школи № 1 ім. П.І. Чайковського у клас фортепіано Олександри Георгіївни Скрипник (Спішевої). Приблизно через рік починаються виступи у загальноосвітній школі із сольними вокальними номерами. Він міг легко підібрати будь-яку мелодію і співати її, акомпануючи собі на фортепіано, добре виходило наслідування голосів та манери виконання відомих співаків: М. Магомаєва, М. Сліченка, К. Огнєвого. Значну роль у розширенні музичного кругозору відіграла сестра Сергія – Тетяна. Саме вона познайомила хлопця із творчістю О. Вертинського, С. Адамо, Т. Хампердинка, Е. Хіля, Е. П'єхи, В. Ободзинського, ансамблів «Бітлз», «Ролінг Стоунз» та ін. З того часу починається захоплення філофонічним колекціонуванням. Спочатку збиралися магнітофонні записи, а згодом – диски усіх рок груп, що існували на той час і були доступними для придбання.

Успіхи у музичній та загальноосвітній школах у хлопця були посередніми. Але він не відмовляв собі у радості співати у хорі, часто виступав як соліст і досить рано знайшов себе як музикант і організатор. Спочатку створив у школі вокальне тріо. Згодом як піаніст і органіст був учасником цілої низки вокально-інструментальних ансамблів. Так тривало аж до 1978 року, коли він вступив на другий курс диригентсько-хорового відділення Полтавського музичного училища імені М.В. Лисенка у клас викладача Н.М. Шейко. Окрім занять по спеціальності його приваблювали уроки фортепіано і гармонії. Інші предмети були... «не обов'язковими». Виникали навчальні проблеми. Але саме тоді на гастролі до Полтави приїхав видатний азербайджанський композитор і піаніст Вагіф Мустафа-заде із своїм ансамблем. Перша зустріч із «живою» джазовою музикою вразила хлопця. У гри маестро він почув те, що було близьким серцю з самого дитинства – вільні фортепіанні імпровізації, аналогічні мовним (вербальним) одкровенням. Навчитися цьому мистецтву стало заповітною мрією.

По закінченні училища С. Горюнович два роки студював композицію у Харківському інституті мистецтв у класі професора В.М. Золотухіна, але його цікавило мистецтво імпровізації як концертно-виконавської композиторської діяльності, а відповідей на свої запитання у Харкові він

не знаходив. Виїхавши до Ленінграду, молодий музикант брав приватні уроки у викладача Ленінградського джазового училища С. Істрашкіна, вивчав джазову імпровізацію і джазове аранжування, регулярно відвідував джаз-клуб, на фестивалях «Дні фортепіанного джазу» слухав сольні програми імпровізаційної джазової і авторської музики І. Бриля, Тину Найсоо, Рейна Раннапа, Д. Крамера, Л. Чижика. Як щасливі миті життя композитор згадує можливість співати у хорі Ленінградського університету під керівництвом Г.М. Сандлера. Жага до самовдосконалення, до шліфовки професійних умінь збереглася з того часу на все життя. Де б він не був – на Західній Україні чи за кордоном, у Польщі чи Литві, при найменшій можливості намагався вчитися, вдосконалювати техніку піаніста-імпровізатора: відвідував фестивалі, майстер-класи, брав приватні уроки. Але тоді, в Ленінграді, щоб займатися улюбленою справою, сплачувати за навчання, житло і мати гроші на харчування, музикант був змушений працювати дворником, сторожем, мийником бань. Жив без прописки, під чужим ім'ям, однак примудрився орендувати однокімнатну квартиру у центрі міста і взяти в прокаті піаніно. Найпрестижнішою роботою того періоду маестро вважає місце гардеробника у Будинку культури ім. Першої п'ятирічки, де можна було побачити спектаклі найкращих драмтеатрів колишнього Союзу, послухати виступи рок-груп.

В 1985 році С. Горюнович вступив на виконавський факультет Білоруської Державної Консерваторії у клас викладача Т.Г. Слободчикової по спеціальності хорове диригування. Вже через рік він одержав звання Лауреата VII міжнародного фестивалю піаністів-імпровізаторів у Вільнюсі (Литва), після якого у Мінську, у великій залі Консерваторії відбувся перший сольний концерт молодого піаніста, що одразу приніс визнання.

У 1987 році Сергій Горюнович стає Лауреатом Міжнародного «Фестивалю Сучасного Мистецтва» в Алма-Аті (Казахстан) і, натхненний успіхом, того ж року організовує джаз-тріо «Білгосконсерваторії», з котрим виступає на кількох джазових фестивалях, організованих Мінським джаз-клубом. Грав колектив джазові стандарти і авторські композиції.

Ще студентом консерваторії музикант став солістом Криворізької філармонії і ця діяльність продовжувалася до 2003, тобто 15 років. Право укладати договори на проведення сольних концертів залишилося за ним до сьогоднішнього дня.

Але паралельно у біографії музиканта сформувалася інша лінія. 1990 року, після закінчення консерваторії його запросили на посаду регента Свято-Успенської церкви м. Кременчука. Запрошення було прийнято. У результаті виникла низка творів для мішаного хору *a cappella* для Божественної літургії. Згодом він пояснить таке неочікуване відхилення від світу інструментальної імпровізації: «Інтерес до церкви був викликаний не зверненням до Бога, а цікавістю музиканта до теологічних проблем. Для того, щоб написати хорова композицію, необхідно знати біблійний контекст тієї події, що покладена в основу твору» (з листа С. Горюновича до автора статті). Через вивчення Біблії прийшла Віра. Уже через рік у Вільнюсі (Литва) він закінчив бі-

блійну школу. Виконуючи пастирське служіння, 2000 року подолав ще один щабель – закінчив Українську Євангельську Семінарію Богослов'я у м. Київ, а 2003, навчаючись заочно, отримав ступінь Бакалавра теології «Vision International University» у Каліфорнії, (США). Того ж року було випущено пісенний альбом «Sokhof» на біблійну тематику.

Про музику він каже словами Архімандрита Авакума: «Музика – це богослужіння без слів, це відзвук гармонії небесних сфер».

Пояснюючи свій прихід до протестантизму, композитор пише: «На початку 90-тих років закінчувалася епоха СРСР, і на території пострадянського простору з'явилася маса проповідників і місіонерів з Європи та США. Вони принесли доступне біблійне вчення. Разом з тим у музичному прославленні протестантських церков широко використовувалася популярна музика, джаз, рок та інші стилі. На моє здивування, у музичних групах і оркестрах євангельських церков я побачив цілу низку джазових музикантів із світовими та європейськими іменами. Так, наприклад, керівником оркестру протестантської церкви у Вільнюсі був знаменитий джазовий піаніст і композитор, професор Вільнюської консерваторії Гінтас Абарюс, мій добрий знайомий. Його композиції, такі як «Ісус та Каіафа», «Сліпий Вартимей» написані у джазовому стилі мене просто вразили» (з листа до автора статті). Так, через професійну цікавість хороваго диригента і музичну мову імпровізатора-інструменталіста в житті однієї людини відбулося щасливе злиття двох культурних форм: релігії і музики.

У 1992 році з ініціативи та при активній участі С. Горюновича у його рідному місті виник арт-клуб «Du talon», діяльність якого спрямована на концертну пропаганду творів різних музичних напрямків. У арт-фестивалі 2000 року брали участь художники авангардисти і представники сучасної музичної імпровізації. 2006 року пройшов суто музичний фестиваль «Наш джаз», а наступного року – Всеукраїнський арт-фестиваль «Кременчук-2007». Гостями арт-клубу, крім українських музикантів, були представники різних країн: Росії, Норвегії, США, Німеччини, Куби, Ізраїлю.

Особливо важливим для творчого росту композитора і виконавця було регулярне (з 1997 р.) співробітництво в якості піаніста з групою «АМ-А-Джаз». Завдяки цьому колективу перед музикантом з наддніпрянського міста відкрилися двері у світ нової імпровізаційної музики, знайомства і спільні концерти з відомими музикантами, серед яких В. Талабуєв, О. Брикін, В. Жилін, Х-Е. Гедке, Ю. Зморевич, М. Токар, Ю. Яремчук, О. Войченко та ін.

На формування власного стилю композитора також вплинули: В. Мустафа-заде, Т. Найсоо, Р. Раннап, М. Чекалін, А. Макович, С. Тейлор, В. Макаров, А. фон Шліппенбах, Е. Паркер, Е. Брекстон, О. Коулмен та ін.

Не полишаючи пастирське служіння у євангельській церкві, С. Горюнович творить і світську музику. Його хорова обробка народних пісень і авторські опуси характерні цікавою гармонічною колористикою і акварельною прозорістю. Музичні композиції виконуються аматор-

ськими і професійними колективами, і, як наслідок, у 2010 році музикант вступає до Національної спілки композиторів України. Однак, у 2000-2010 рр в його житті домінує концертна діяльність: сольні та ансамблеві виступи із фортепіанними імпровізаціями; проведення концертів арт-клубу «Du talon», участь у джазових та ART фестивалях. Менше часу приділяється студійній роботі та майстер класам. Гастрольні поїздки слідує одна за одною, сотні концертів відбуваються в навчальних закладах і концертних залах, а географія пострадянського простору періодично мигтить «відхиленнями» до міст і містечок Європейських країн: Білорусь, Україна, Росія, Казахстан, Литва, Латвія, Польща, Німеччина.

На початку 2000-х у наддніпрянському місті заговорили про забутого земляка – Дмитрія Тьомкіна, що народився у Кременчуці 10 травня 1894 року. С. Горюнович, здивований відсутністю інформації про цього музиканта, починає пошуки. Заново відкрите ім'я було цікавим: піаніст і композитор, один з перших кінокомпозиторів Голівуду, кавалер ордену Почесного легіону Франції, володар чотирьох премій Оскар, шість премій «Золотий глобус, двох премій Золота лаврова гілка» та багатьох інших нагород США, Франції, Іспанії... З подачі заокеанських спадкоємців Д. Тьомкіна, музикант створює оркестрову поему його пам'яті. Невдовзі започатковується і щорічний Міжнародний джазовий фестиваль «Energy» імені Д. Тьомкіна.

Завдяки архівній роботі кременчуцького музиканта ми саємо і невеликій брошурі, присвяченій першій в Російській імперії консерваторії. Пов'язана з видатними постатями нашої культури, брошура витримала вже два видання.

У 2014 році С. Горюновича було запрошено в Берлін для співпраці з IGC – International Gospel Center – Міжнародний Християнський Центр. Слово «Госпел» (з англ. Gospel music – євангельська музика) вказує на жанр духовної християнської музики, що з'явився в кінці XIX століття а розвинувся в першій третині XX століття в США. Музиканту були надані всі умови для продуктивної творчості. Його робота полягала в проведенні концертних програм, студійного запису музики, створенні відеороликів, занять з музикантами центру і педагогічної діяльності.

Берлін завжди вражав музиканта комфортом, спокоєм, порядком. І завжди спонукав до продуктивної творчої діяльності. Яскравим враженням цих відвідин було знайомство з Островом Музеїв, де розташований знаменитий музей Пергамон. Тут зберігаються світові культурні артефакти: врата Іштар, ринкові врата і знаменитий Пергамський вівтар, про які згадується в Біблії. Відтак виник задум створення монументальної поеми «Сходинки Пергамського вівтаря», робота над якою розтяглася в часі.

У Берліні відбулося багато концертних заходів. Особливо яскравими були сольні проекти у великому концертному залі IGC і концерт в одному із замків Берліна для представників Бундестагу.

Незвичайною і кропіткою була студійна робота, а потім запис відеороликів в Берлінських лісах.

Робота з учнями (група більше десяти осіб від 5 до 60 років) почалася практично відразу ж, після першого сольного концерту в Берліні. Програма занять була розрахована на півроку. Твори підбиралися за бажанням учнів, а надихнути їх можна було лише особистим успіхом в концертних виступах. В кінці першого півріччя кожен учень представив програму, що складалася з декількох творів. Це було своєрідним іспитом, але вся група учнів, більше 10 осіб, виконали свої твори на пам'ять. Концерт проходив при заповненому залі, більш ніж успішно, і двері для подальшої педагогічної роботи були відкриті.

Не менш цікавою була робота з музикантами центру IGC. Вони становили вокальну та інструментальну групи, з якими заняття проводилися окремо, а потім об'єднувалися для зведеної репетиції. Мали місце також індивідуальні заняття з солістами. Оскільки концерти в IGC проводилися часто, то завдання С. Горюновича полягало в підготовці музичної програми для кожного заходу окремо і на різних мовах.

За час перебування в Берліні виникла і низка творів. В основному, це фортепіанна, вокально-інструментальна і електронно-акустична музика. Серед них – Парафраз на тему «Sing Hallelujah to the Lord» для фортепіано, транскрипція для голосу і камерного оркестру на тему «I kiss you in my dreams», Фантазія на тему «I Sing Praises» для фортепіано, Композиція для фортепіано «Guy Fawkes», «Requiem» для камерного оркестру, Фантазія на тему «Yesterdays» для фортепіано, композиція для мішаного хору а cappella Псалом № 24 «К Тебе Господи» тощо.

У доробку музиканта сьогодні композиції для фортепіано; фортепіано і скрипки; фортепіано і віолончелі; для голосу і фортепіано; інструментальні: тріо, квартети, квінтети сучасної музики для випадкових складів; дитячі хори в супроводі фортепіано; хори а cappella; аранжування творів Дж. Гершвіна для жіночого хору, соліста і джаз-тріо; пісенні цикли; обробки та аранжування українських народних пісень; танцювальна музика; джазові аранжування для фортепіано чи оркестру. Композитор реалізує усі свої проекти, у чому йому допомагають солісти-виконавці та колективи, серед яких навіть академічні – ансамбль «Благовіст» та Академічний камерний хор «Хрещатик». У планах на найближчий час – творчі проекти сучасної музики і видання книг: автобіографічної «Шлях до вершини» і теоретичної «Мистецтво імпровізації». Композитор вважає себе щасливою людиною, бо його творчість і робота – це єдине ціле.

Підсумовуючи сказане про діяльності композитора з Полтавщини можна зробити наступні **висновки**: активний пошук життєвого шляху породжує в людині духовну щедрість і розкриває обрії нових можливостей; бачення таких можливостей продукує нові імпульси до реалізації проектів і надихає самих «генераторів ідей» на нові плани. Ці висновки вкотре підтверджують ідею українського мандрівного філософа про «сродну працю», її ефективність для особистості і користь для суспільства.

Список літератури:

1. Смирнова О. «Кременчуг – город уличной, самодеятельной музыки!» – джазмен Сергей Горюнович / Ольга Смирнова // «Город / Персона» 31.01.2017 gazeta.net.ua
2. Климчук С. «JAZZ+ДЖАЗ / Сергей Климчук // 5 июля 2007 г., газета «Копейка» № 49(431), г. Белая Церковь.
3. Ляшенко С. «Джаз+JAZZ» в храме Браницких / Светлана Ляшенко // Газета «Гриф», г. Белая Церковь, май 2008 года.
4. Ошмянский В.Д. «Пушкин и джаз» // Рекламно-информационный недельник «Гриф» № 21(807), 27 мая 2009 г.
5. Полянська Г. Професійні композитори Полтавщини / Галина Полянська // Альманах Полтавського національного педагогічного університету «Рідний край». – 2016. – № 2(35). – С. 133-147.
6. Симоненко В. Горюнович Сергій Панасович. Українська енциклопедія джазу / Володимир Симоненко // Київ, Центрмузінформ, 2004, с. 33. – <http://estrada.ho.ua/Jazz.pdf>
7. Титаренко В. Мир импровизаций Сергея Грюновича / Валерий Титаренко // «Джаз» № 1(23), 2010 г., с. 12-13.

Полянська Г.Н.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленко

КОМПОЗИТОР СЕРГЕЙ ГОРЮНОВИЧ: КУЛЬТУРНИЙ ДЕЯТЕЛЬ И МУЗЫКАНТ**Аннотация**

Исследован творческий путь композитора, импровизатора-пианиста и культурного деятеля Сергея Горюновича. Прослежены становление личности, борьба за собственный путь в искусстве и неординарные результаты деятельности украинского музыканта. Сольная джазовая импровизация, ансамблевое музицирование, хоровое творчество, музыкальная педагогика и реализованные общественные проекты составляют мозаику его жизни. Деятельность современного артиста протекает в разных географических измерениях: Польша, Германия, страны бывшего СНГ. Музыкальные проекты завоевывают интернет-аудиторию.

Ключевые слова: Сергей Горюнович, джазовая импровизация, ансамблевое музицирование, хоровое творчество, обработки народных песен, музыкальные хоровые коллективы, художественные проекты.

Polyanska H.M.

Poltava National V.G. Korolenko Pedagogical University

COMPOSER SERGEI GORYUNOVICH: CULTURAL ACTIVITY AND MUSICIAN**Summary**

The creative path of the composer, improviser-pianist and cultural figure Sergey Goryunovich is investigated. The formation of the personality, the struggle for one's own path in art and the extraordinary results of the activity of the Ukrainian musician are traced. Solo jazz improvisation, ensemble music making, choral creation, musical pedagogy and realized public projects constitute a mosaic of his life. The activities of a modern artist take place in different geographical dimensions: Poland, Germany, countries of the former CIS. Musical projects win the Internet audience.

Keywords: Sergei Goryunovich, jazz improvisation, ensemble music making, choral creation, folk song processing, musical choral collectives, art projects.